

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030508 Фінанси і кредит
(шифр та найменування спеціальності)

на тему: «Структура доходів Державного бюджету України та шляхи її
оптимізації»
(назва теми)

Виконавець:

студент факультету фінансів та банківської
справи

Гончарова Єлизавета Віталіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., старший викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Кир'язова Тетяна Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми ґрунтується на тому, що доходи Державного бюджету в сучасних реаліях потребують детального аналізу та особливої уваги, адже вони становлять матеріальну базу існування держави, являють собою форму реалізації її завдань та функцій, а також утворюють фундамент добробуту населення. Нині, в умовах зупинки підприємств, скорочення виробництва, політичної нестабільності питання про стан та формування доходів бюджету сягає надзвичайно гострого значення. Враховуючи дані статистичних джерел, дохідна частина Державного бюджету України поступається бюджетам зарубіжних країн, що підвищує актуальність питання пошуку джерел формування дохідної частини бюджету.

Мета дослідження полягає в дослідженні теоретичних та практичних аспектів формування дохідної частини Державного бюджету, обґрунтування шляхів їх оптимізації та виявлення резервів зростання.

Завдання дослідження:

- описати теоретичні та законодавчі аспекти формування доходів Державного бюджету України;
- дослідити соціально-економічну сутність доходів Державного бюджету України, їх призначення, роль, класифікацію доходів, їх структуру, принципи та джерела формування;
- провести моніторинг формування дохідної частини державного бюджету;
- виявити проблеми, визначити вплив факторів на формування доходів бюджету ;
- проаналізувати та узагальнити зарубіжний досвід формування доходів бюджету;
- обґрунтувати шляхи оптимізації та підвищення ефективності формування дохідної частини Державного бюджету в сучасних умовах.

Об'єкт дослідження - процес формування дохідної частини Державного бюджету України.

Предмет дослідження - економічні відносини, які виникають в процесі формування дохідної Державного бюджету України.

Методи дослідження - аналітичний метод, метод порівняння, метод статистичного аналізу, метод термінологічного аналізу, методи аналізу та синтезу, графічний метод, дедуктивний та індуктивний методи, методи горизонтального та вертикального аналізу, системний аналіз, метод наукової абстракції.

Інформаційна база дослідження: Конституція України, Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, звітність Міністерства фінансів України, Рахункової палати, Державної казначейської служби України, Державної фіскальної служби України, праці вітчизняних та зарубіжних вчених, підручники, монографії, посібники, матеріали періодичних видань наукові праці (дисертації, автореферати), Інтернет ресурси.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (92 найменувань)

та 11-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 118 сторінок. Основний зміст викладено на 92 сторінках. Робота містить 12 таблиць, 42 рисунків.

Публікації: За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра прийнято участь у II Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами» з публікацією тез за темою: «Сучасний стан та проблеми формування дохідної частини Державного бюджету України», м. Київ 2018 рік.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні та законодавчі аспекти формування дохідної частини Державного бюджету України»** розглянуто соціально-економічну сутність, призначення, роль доходів, наведено класифікацію доходів Державного бюджету та їх склад, досліджено законодавчі аспекти формування дохідної частини Державного бюджету.

У другому розділі **«Тенденції виконання дохідної частини Державного бюджету»** проведено моніторинг формування дохідної частини Державного бюджету за рахунок податкових доходів, наведено результати моніторингу неподаткових надходжень, доходів від операцій з капіталом та офіційних трансфертів. Визначено проблеми формування та планування доходів, і фактори, що впливають на формування доходів Державного бюджету.

У третьому розділі **«Основні напрямки мобілізації та збільшення доходів Державного бюджету»** проаналізовано зарубіжний досвід формування доходів Державного бюджету, запропоновано шляхи оптимізації та методи збільшення доходів Державного бюджету України.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Державний бюджет є основним фінансовим планом держави на бюджетний період, та являє собою кошторис (розпис) доходів та видатків основного централізованого фонду фінансових ресурсів країни. Являючи собою основний фінансовий план держави, бюджет- відображає розміри фінансових ресурсів, котрі необхідні державі, та дає органам влади можливість здійснення власних повноважень.

2. Доходи Державного бюджету визначають сукупність централізованих фінансових ресурсів держави, що необхідна для виконання державою покладених на неї завдань та функцій. Призначення доходів бюджету проявляється в тому, що на основі розподілу і перерозподілу ВВП в державі необхідно забезпечити фінансовими ресурсами потреби економічного та соціального розвитку суспільства. До складу доходів відносяться: податкові та неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом та міжбюджетні трансферти.

3. Провівши аналіз доходів Державного бюджету за 2014-2018 роки, можемо зробити висновок, що Державний бюджет України формується в середньому на 80% за допомогою податкових надходжень. Основним бюджетоутворюючим податком в Україні виступає податок на додану вартість, на другому місці знаходиться акцизний податок, питома вага якого складає близько 15% податкових надходжень. Не менш важливими є податок на прибуток підприємств та податок на доходи фізичних осіб, в 2018 році їх частка склала 12,85% та 12,2% відповідно. У 2018 році питома вага неподаткових надходжень в загальній сумі доходів Державного бюджету України склала 17,7%. Найбільший ріст за аналізовані п'ять років показали доходи від власності та підприємницької діяльності та власні надходження бюджетних установ. Саме вони формують основну частину неподаткових надходжень в структурі доходів Державного бюджету України. Отримання доходів бюджету від операції з капіталом не має відчутного фіскального значення як окремих видів податків і зборів, проте все ж відіграє значну роль у процесі економічної діяльності держави. У загальній структурі доходів Державного бюджету у 2018 році їх питома вага сягнула 0,07%. Можна зробити висновок, що низькі надходження доходів від операцій з капіталом у загальних доходах Державного бюджету зумовлені відсутністю ринку землі та нерозвиненістю ринків як матеріальних так і нематеріальних активів.

4. На обсяг доходів бюджету здійснюють вплив певні фактори як внутрішнього (макроекономічні показники (ВВП, рівень інфляції, безробіття, бюджетний дефіцит, курс національної валюти та їх динаміка), рівень оподаткування в країні, платоспроможності юридичних і фізичних осіб, рівень тінізації економіки, рівень внутрішнього та зовнішнього державного боргу), так і зовнішнього характеру (стан світової фінансової системи, експортні можливості країни, наявність бар'єрів для входження на міжнародні ринки, сальдо торговельного балансу країни, рівень зовнішнього боргу).

5. Досвід зарубіжних країн вказує на можливість розширення бази оподаткування власних доходів громадян та введення прогресивної школи оподаткування податком на доходи фізичних осіб, що перенесе податковий тягар з соціально-незахищених верств населення на забезпечених. Впровадження бюджетної стратегії, яка буде містити довгострокові бюджетні показники на 10-річний період, дозволить досягнути фінансової та макроекономічної стабільності. Запровадження формування бюджету з урахуванням використання обмежувальних правил щодо росту бюджетних видатків, узгодження пріоритетів бюджетного регулювання з стратегічними пріоритетами соціально-економічного розвитку, орієнтація видатків бюджету на результат, дозволить оптимізувати процес формування та складання дохідної частини держбюджету України.

6. Аналіз формування та виконання Державного бюджету показав наявність ряду проблем, які чинять опір для збільшення дохідної частини бюджету, серед них найбільш суттєвими є:

- щорічне невиконання бюджету та прийняття Державного бюджету з дефіцитом;
- змінність та недосконалість податкового законодавства;

- безсистемне та невиправдане надання податкових пільг, звільнень від оподаткування та масштабне ухилення від сплати податків звужує базу оподаткування;
- розбіжність прогнозних показників соціально-економічного розвитку України від фактичних;
- існування широкого застосування планування «від вже досягнутого» та неврахування основних економічних чинників.

7. На основі проведеного дослідження, можна запропонувати наступні шляхи та напрямки збільшення доходів бюджету, а саме:

- забезпечення стабільності і простоти бюджетного та податкового законодавства;
- удосконалення планування державного бюджету та впровадження стратегічного бюджетного планування, що вплине на реалістичні показники дохідної частини;
- збільшення ролі податкових надходжень шляхом розширення переліку підакцизних товарів, зокрема включення до них предметів розкоші;
- на усіх стадіях бюджетного процесу має здійснюватися моніторинг із застосуванням аудиту, аналізу та постійного контролю за стягненням податків, зборів і обов'язкових платежів та мобілізацією доходів бюджету відповідно до визначених планових передбачень на бюджетний рік;
- переорієнтація податкової політики із переважання фіскальної функції на регулюючу;
- узгодження співпраці органів державного управління;
- визначення пріоритетних галузей економіки, для подальшого інвестування в них бюджетних коштів, що призведе до стимулювання виробництва та збільшить економічну потужність держави;
- інвестування бюджетних коштів у розвиток галузей, які втілюють у виробництво наукові досягнення та визначають рівень економічної потужності держави; залучення іноземного капіталу до України.

АНОТАЦІЯ

Гончарова Є.В. «Структура доходів Державного бюджету України та шляхи її оптимізації».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»
Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні та законодавчі аспекти формування дохідної частини бюджету, соціально-економічна сутність, призначення та роль доходів Державного бюджету України.

Проаналізовано наповнення дохідної частини Державного бюджету за рахунок податкових та неподаткових надходжень та інших доходів за останні роки, а також проведено аналіз факторів впливу на формування доходів державного бюджету України.

Запропоновано шляхи оптимізації та вдосконалення формування дохідної частини Державного бюджету України на основі дослідження зарубіжного досвіду формування доходів бюджету та проведеного аналізу.

Ключові слова: Державний бюджет, доходи бюджету, податкові надходження, неподаткові надходження, доходи від операцій з капіталом, трансферти, виконання дохідної частини.

ANNOTATION

Honcharova Ye.V. "Structure of revenues of the State budget of Ukraine and ways of her optimization".

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 6.030508 «Finance and credit»
Odessa National Economics University. – Odessa, 2019.

The theoretical and legislative aspects of forming the revenue part of the budget, socio-economic essence, purpose and role of revenues of the State Budget of Ukraine are considered in the paper.

The analysis of the filling of the revenue part of the State budget due to tax and non-tax revenues and other incomes in recent years, as well as the analysis of factors influencing the formation of incomes of the state budget of Ukraine has been analyzed.

The ways of optimization and improvement of the formation of the revenue part of the State Budget of Ukraine on the basis of the study of foreign experience of budget revenue formation and analysis conducted are proposed.

Keywords: State budget, budget revenues, additional revenues, additional revenues, income from operations with capital, transfers, execution of revenue part.